HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ורבי אלעזר אוסר. מפרש טעמא בגמ': **וכן המגרש כיוצא.** קטנה שהשיאוה אמה ואחיה והחזירה בין בקטנותה בין בגדלותה מותרת ליבם כלומר דמיתה מפלת ובשעת מיתה היתה לשמו: **קטנה שהשיאוה אביה ונתגרשה.** בקטנותה [ט] וקבל מהיה [י] גיטה כלומר בפרק נערה שנתפתתה (כתובות מו:) [כ] ומקבל את גיטה כדי היותה בחיי האב אע"פ שאין כיותמה בחיי האב מי הוא היה כיותמה לענין קידושין דשוב אין לו כח לקבל קידושיה כלומר האם אם משהשיאה אין לאביה רשות בה: **והחזירה בקטנותה לאמה ליבם.** אם מת בקטנותה ואפי' לרבנן דגירושין גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה לכאורה משמע שמותרת לעלמא בלא חליצה מפני שהיא ערוה מן התורה דבירושלמי משמע שיתומה בחיי האב צריכה חליצה וטעמא דמילתא אע"פ שהיא ערוה מן התורה אין הכל בקיאים בחזרתה שאין חזרתה חזרה גמורה ולפיכך צריכה חליצה: בעא מניה רבא מרב נחמן צרתה מהו א"ל היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה הלכך צרתה או חולצת או מתייבמת אליבא דר"א הוא דדייק וקמבעיא ליה הכי דאילו לרבנן אם אינה יתומה בחיי האב אפי' היא מותרת ליבם. ואם היא יתומה בחיי האב כיון דהיא ערוה מן התורה פשיטא שצרתה [צרת] ערוה היא ואינה מתיבמת אלא ודאי אליבא דר"א קא מבעיא ליה והא"ר אלפס שכתב [ט] לא ידענו לסוף דעתו וכתב [ל] והא דיקת ב' יבמין דרבנן היא משום גזרת ב' יבמות הבאות מבית אחד ומ"ש התם דצרתה אינה מתיבמת אע"ג דאיהי גופה גזירה (גזרי') [ואנן ניקום ונגזור] גזירה לגזירה והכא צרתה מותרת דלא גזרי גזירה לגזירה. איכא למימר האי דגזרי' גזירה לגזירה דגזר ר"א משום יתומה בחיי האב קלישה היה דהא כולה לרבנן לא גזרי' [ולכן] אפי' לר"א לא גזר בצרתה:

ר' אלעזר אומר וכו'. [א] במשנה למו. ממקף (וכן ליתא בתוספות) וכירושלמי: [ב] שם וכן שמי מלשות. ממקף (לכולהי דייניהו קמי לקמן בפרק מרם וכאן לא גזרו לכתי מפי"ר ס"ב מתני' פקמא ופרשם):

היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה. פי' בקונטרס היא גופה גזילה משום יתומה בחיי האב ואין נראה לר"י דהא רב חסי הוא דאמר להאי טעמא ולא רצה אלא יש לפרש היא גופה גזילה שמא יתמרו העולם ייבם גרושת אחיו לפי שהכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין במזרה כדאמר רבא לעיל ולאו דוקא קאמר גזילה לגזילה אלא שייך הכא אלא כלומר אינה אלא מיסורת דרבנן: **ויתרחק מן המיאונים.** פר"ח בריש פירקין (לעיל קז:) בשם גאון לאין לקדם יתומה על שיציאו לאיה שהיא בוגרת כדי להתרחק מן המיאונים והא דתניא לה רבנן ניאותין כדאמר לקמן (דף קיג:) לריך לומר לדברי הגאון דלהיינו דוקא היכא שיש לאוש שלא יהבנו דה מנהג הפקר ומיהו מהכא אין לו לראיה אלא שלא ילמדוה למעלי:

ורבי אלעזר אוסר [א] וכן המגרש את היתומה והחזירה מותרת ליבם ורבי אלעזר אוסר קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב [ב] והחזירה דברי הכל אסורה ליבם: **גמ'** אמר עיפה מאי טעמא דרבי אלעזר [ג] הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסורא אמרו ליה רבנן לעיפה אי הכי חליצה נמי לא תיבעי וכי תימא הכי נמי והתניא משום רבי אלעזר אמרו חולצת אלא אמר עיפה ר' אלעזר לא ידענא מאי טעמא אמר אביי היינו טעמא דרבי אלעזר מספקא ליה אי מיתה מפלת אי נשואין הראשונים מפילים אי מיתה מפלת הא רמיא קמיה לייבום אי נשואין הראשונים מפילים הא עמדה עליו שעה אחת באיסור רבא אמר לעולם פשיטא לרבי אלעזר דמיתה מפלת ומיהו הכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין בחזרה אדרבה חזרה כיון דיתבא תותיה אית ליה קלא מי לא עסקינן דאהדרה באורתא ושכיב בצפרא רב אשי אמר היינו טעמא דרבי אלעזר דגזר הני משום יתומה בחיי האב והחזירה הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל שאסורה ליבם האי מאי למימרא פשיטא אלא לאו הא קמ"ל מעמא דר' אלעזר דגזר הנך משום האי שמע מינה תניא כוותיה דרב אשי [ג]מודים חכמים לר' אלעזר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה הרי היא כיתומה בחיי האב וההחזירה שאסורה ליבם מפני שגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה בד"א שגירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא קטנה [ד]אבל גירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה אי נמי החזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת או חולצת או מתייבמת משום רבי אלעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת בעא מיניה רבא מרב נחמן צרתה מהו אמר ליה [ה]היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה והא תניא משום רבי אלעזר אמרו היא וצרתה חולצת [ו]היא וצרתה סלקא דעתך אלא לאו או היא או צרתה חולצת לאו תרוצי קמתרצת תריץ הכי היא חולצת צרתה או חולצת או מתייבמת: **מתני'** [ז]שני אחין נשואין לשתי אחיות [ח]קטנות ומת בעלה של אחת מהן [א] הלזו תצא משום אחות אשה [ב] וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא הקטנה משום אחות אשה מת בעלה של גדולה רבי [ט]אליעזר אומר [י]מלמדין את הקטנה שתמאן בו רבן גמליאל אומר [יא]אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה רבי יהושע אומר [יב]אי לו על אשתו אי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה: **גמ'** ומי שרי והתני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים ויתרחק משלשה דברים ידבק בשלשה דברים [יג]בחליצה ובהבאת שלום ובהפרת נדרים ויתרחק משלשה דברים [יד]מן המיאון ומן הפקדונות ומן הערבונות מיאון דמצוה שאני: גופא תני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים בחליצה כאבא שאול דתניא [טו]אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשם דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר בהבאת שלום דכתיב [1]בקש שלום ורדפהו ואמר

ומייבום: **מת בעלה של גדולה.** ופלה לפני בעל הקטנה זיקתה של גדולה שהיא מן התורה מוסרת הקטנה עליו לניסואיה מדרבנן ולא חלימא לאפקועי זיקה לחלייתא והויא לה למות זקוקתו ומה יעשו: **רבי אליעזר אומר מלמדין הקטנה שתמאן בו.** ותעקור ניסואיה ויהא מייבם את הגדולה: **ר"ג אומר.** אין זיקתה מוסרת את זו דר"ג סובר אין זיקה כלומר לא חלימא זיקה כלפי כפי ר"ג (לעיל נא.). הלכך אם מיאנה מיאנה ותמייבם גדולה ואם לאו תמתין הקטנה אלמא עד שתגדיל ויהיו ניסואיה גמורין ותצא הלזו משום אחות אשה ומיהו אין מלמדין אותה למאן דכלמר בגמ' יתרחק אדם מן המיאון ומיתב נמי לא יתבה מותיה דאקשבר יש זיקה אלמא מאחות גרושה אלמא תצא בחליצה: **גמ' ומי שרי.** ללמד קטנה שתמאן: **ידבק אדם כו'.** מפרש טעמא דכולהו לקמן: **מן הערבון.** אלמא יהא ערב: **לחצה שתו.** פרק החולץ [לעיל נט:] הכונס יבמתו לאחר ומת וכו' ול"ר

ורבי אלעזר אוסר וכו'. מפרש טעמא דגמ': **וכן המגרש כיוצא.** קטנה שהשיאוה אמה ואחיה והחזירה בין בקטנותה בין בגדלותה מותרת ליבם כלומר דמיתה מפלת ובשעת מיתה היתה לשמו: **קטנה שהשיאוה אביה ונתגרשה.** בקטנותה [ט] וקבל מהיה [י] גיטה כלומר בפרק נערה שנתפתתה (כתובות מו:) [כ] ומקבל את גיטה כדי היותה בחיי האב אע"פ שאין כיותמה בחיי האב מי הוא היה כיותמה לענין קידושין דשוב אין לו כח לקבל קידושיה כלומר האם אם משהשיאה אין לאביה רשות בה: **והחזירה בקטנותה לאמה ליבם.** אם מת בקטנותה ואפי' לרבנן דגירושין גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה לכאורה משמע שמותרת לעלמא בלא חליצה מפני שהיא ערוה מן התורה דבירושלמי משמע שיתומה בחיי האב צריכה חליצה וטעמא דמילתא אע"פ שהיא ערוה מן התורה אין הכל בקיאים בחזרתה שאין חזרתה חזרה גמורה ולפיכך צריכה חליצה: בעא מניה רבא מרב נחמן צרתה מהו א"ל היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה הלכך צרתה או חולצת או מתייבמת אליבא דר"א הוא דדייק וקמבעיא ליה הכי דאילו לרבנן אם אינה יתומה בחיי האב אפי' היא מותרת ליבם. ואם היא יתומה בחיי האב כיון דהיא ערוה מן התורה פשיטא שצרתה [צרת] ערוה היא ואינה מתיבמת אלא ודאי אליבא דר"א קא מבעיא ליה והא"ר אלפס שכתב [ט] לא ידענו לסוף דעתו וכתב [ל] והא דיקת ב' יבמין דרבנן היא משום גזרת ב' יבמות הבאות מבית אחד ומ"ש התם דצרתה אינה מתיבמת אע"ג דאיהי גופה גזירה (גזרי') [ואנן ניקום ונגזור] גזירה לגזירה והכא צרתה מותרת דלא גזרי גזירה לגזירה. איכא למימר האי דגזרי' גזירה לגזירה דגזר ר"א משום יתומה בחיי האב קלישה היה דהא כולה לרבנן לא גזרי' [ולכן] אפי' לר"א לא גזר בצרתה:

היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה. פי' בקונטרס היא גופה גזילה משום יתומה בחיי האב ואין נראה לר"י דהא רב חסי הוא דאמר להאי טעמא ולא רצה אלא יש לפרש היא גופה גזילה שמא יתמרו העולם ייבם גרושת אחיו לפי שהכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין במזרה כדאמר רבא לעיל ולאו דוקא קאמר גזילה לגזילה אלא שייך הכא אלא כלומר אינה אלא מיסורת דרבנן: **ויתרחק מן המיאונים.** פר"ח בריש פירקין (לעיל קז:) בשם גאון לאין לקדם יתומה על שיציאו לאיה שהיא בוגרת כדי להתרחק מן המיאונים והא דתניא לה רבנן ניאותין כדאמר לקמן (דף קיג:) לריך לומר לדברי הגאון דלהיינו דוקא היכא שיש לאוש שלא יהבנו דה מנהג הפקר ומיהו מהכא אין לו לראיה אלא שלא ילמדוה למעלי:

ורבי אלעזר אוסר וכו'. [א] במשנה למו. ממקף (וכן ליתא בתוספות) וכירושלמי: [ב] שם וכן שמי מלשות. ממקף (לכולהי דייניהו קמי לקמן בפרק מרם וכאן לא גזרו לכתי מפי"ר ס"ב מתני' פקמא ופרשם):

גמ' עיפה. בחיסור גרושת אחיו שהיא בכרת: **מי מיפה בעל מפלת.** לייבום או כח ניאותין הרחסונים: **בקיאים בגירושין.** הכל רואין שגרשה בגירושין קלה היא לאו אבל חזרה לית ליה קלה דזימנין דקא מהדר לה בחופתה ושכיב בצפרא דלא חזו לינסי בחזרתה ואמרי זה מייבם גרושת אחיו: **מי לא עסקינן.** מי ליכא לאוקומי נמי מתני' בהכי דזימנין דהוי הכי: **דגזר הנך.** כל מוחזקת גזר משום יתומה בחיי האב דאמרי' בתמני' דלאחר חזרתה הרי היא כגרושה: **פשיטא.** דהואיל ואין לאביה רשות בה והיא קטנה אין חזרתה חזרה כלום והרי היא כגרושה אלא להכי תנייה בתמני' לאשמועינן דטעמא דקמייתא משום הא: **גד"א.** דחכמים מודים בשגירשה כשהיא קטנה וקבל אביה גיטה והחזירה כשהיא קטנה דאין לה לאביה כח לא לאביה ולא לה לקדשה ומת כשהיא קטנה אלא בעלה משגדלה דהוי ליה כמת משגדלה קידושין: **וגדלה אצלו.** אמרי' סתם ניאותה למשונה משגדלה קידושין הן: **משום ר' אלעזר אמרו כו'.** לעיל ומודים חכמים לרבי אלעזר ביתומה בחיי האב אלמא אמרי' בהי ליה רבי אלעזר דטעמא דבחחרנייתא משום הא: **לרבה.** דמוחזקת גדולה לר"ל מהו: **היא גופא גזירה.** משום יתומה בחיי האב: **גזירה לגזירה.** צרתה מהו היא: **היא תולצת.** אם בא יבם להזקק לה תולצת ופוטרת צרתה ולא מתייבמת אבל אם מזקק לצרתה או תולצת או מתייבמת והיא נפטרת: **מתני' אלא משום אחות אשה.** ופטורה מחליצה

---

[1] נראה לפ"ל ורבי אלעזר אומר וכו' מפרש טעמא דכולהו לקמן: **מן הערבון.** אלמא יהא ערב: **לחצה שתו.** פרק החולץ [לעיל נט:] הכונס יבמתו לאחר ומת וכו' ול"ר

מסורת הש"ס

ט) לעיל כא. מת"ל, כ) תוספות שם:, ל) [לעיל כא:], ס) [ל"ל תלמוד], ע) [ל"ל תלמוד], ס) [לעיל יא:], ע) ל"ל תלמוד], ס) [ל"ל תלמוד], ס) [לעיל יא:], ע) [ל"ל תלמוד], ס) [לעיל יא:], ע) [ל"ל תלמוד], ס) [לעיל יא:], ע